

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu choszczeńskiego

Marcin Kacprzak

220126@stud.usz.edu.pl

*Institut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej,
Uniwersytet Szczeciński, Szczecin*

Tomasz Duda

tomasz.duda@usz.edu.pl

*Institut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej,
Uniwersytet Szczeciński, Szczecin*

Abstrakt:

Analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu choszczeńskiego jest częścią dużego projektu prowadzonego przez „Turystykę Kulturową” mającego na celu badania i porównanie potencjału poszczególnych mikroregionów w Polsce. Została ona przeprowadzona zgodnie z metodą opracowaną przez Armina Mikos von Rohrscheidt w 2010 r. w oparciu o bonitację punktową z odpowiednio dobranymi kryteriami odnośnie poszczególnych form wycieczek kulturowych i grup walorów. Analiza, podobnie jak wszystkie poprzednie, skupia się na potencjalnych celach turystyki kulturowej, zagospodarowaniu turystycznym oraz dostępności badanego obszaru.

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badań: powiat choszczeński

Lokalizacja: województwo zachodniopomorskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (wyd.2), wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda: źródłowa i literatury: listopad-grudzień 2020,

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: listopad-grudzień 2020

Badania terenowe: listopad-grudzień 2020

Prowadzący badania terenowe: Marcin Kacprzak, Tomasz Duda

Data wypełnienia formularza: grudzień 2020

II. Formularz waloryzacyjny:

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A.: zabytki

I.A.a) obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów)

brak

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami)

(6)

brak

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Dawne opactwo cystersów w Bierzwniku (6)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

brak

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD (za pierwsze dwie) (6)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

brak

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

brak

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium MB Nieustającej Pomocy w Choszczynie (3)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

brak

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

brak

Aktualna siedziba biskupia (6)

brak

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Gotycki kościół Mariacki z XIV w. w Choszczynie (4)

Gotycki kościół pw. Chrystusa Króla w Reczu (4)

Gotycki kościół pw. Narodzenia NMP w Pełczycach (4)

I.A.b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (12)

brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (10)

brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

brak

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Pałac klasycystyczny w Jagowie (3)

Zespół pałacowo-dworski z XVIII w. w Płotnie (3)

Pałac w Korytowie z XV-XVIII w (3)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Pałac w Przybyławiu wraz z wyposażeniem i parkiem dworskim (2)

Pałac w Pomieniu (2)

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu D (za pierwsze trzy***) (2)

Ruiny Zamku Wedłów w Drawnie (2)

Ruiny pałacu w Sarniku (2)

Ruiny neogotyckiego pałacu w Sokolińcu wraz z parkiem i gorzelnią (2)

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu, niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

brak

I.A.c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

brak

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

brak

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Średniowieczny układ urbanistyczny i teren starego miasta w Drawnie (3)

Średniowieczny układ urbanistyczny i teren starego miasta w Reczu (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa**) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Spichlerz w Drawnie (4)

Zabytkowy zespół szpitalny w Choszcznie (4)

Ratusz z 1791 r. w Pełczycach (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***) (4)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

brak

Budynek, miejsca ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****) (1)

brak

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

brak

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

Fragmenty średniowiecznych fortyfikacji wraz z Bramą Choszczeńską i basztami w Reczu (2)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Pozostałości średniowiecznych fortyfikacji miejskich w Choszcznie (1)

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grupa etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

brak

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)

Gazownia w Choszczynie (3)

Wodociągowa wieża ciśnień w Choszczynie (3)

Zabytkowy zespół dworca kolejowego w Choszczynie (3)

Historyczna, funkcjonująca stale linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

Linia kolejowa Stargard – Piła; przystanek – Recz Pomorski (6)

Historyczna, funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek**) (4)

brak

I.A.d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

brak

Pojedyncze obiekty forteczne dostępne częściowo, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)

brak

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

brak

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

brak

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

brak

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30)

brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)

brak

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano

nie dotyczy

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich, oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w języku polskim (za pierwsze pięć) (2)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1)

brak

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (1)

brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze dwa) (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1)

brak

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu

brak

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B.a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym (każdy) (8)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

Aleja Gwiazd Kolarstwa Polskiego w Choszczynie (6)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

„Odwrócona Karta Historii” – pomnik poświęcony jeńcom Oflagu II B Arnswalde w Choszczynie (2)

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

zagospodarowanie promenady spacerowej wokół jeziora Klukom w Choszczynie (1)

pomnik poległych podczas I wojny światowej w Rzecku (1)

ujęcia studzienek artezyjskich w Drawnie (1)

Miejsca historyczne o międzynarodowym znaczeniu (do trzech) (8)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

miejsce upamiętniające krwawą bitwę wojny trzydziestoletniej – Granowo (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu, niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

brak

I.B.b) Cmentarze historyczne:

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8)

brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w kraju osobistości (do trzech) (5)

brak

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

brak

brak

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności – odejmuje się połowę przyznanych punktów

nie dotyczy

I.B.c) Budowle współczesne:

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej D (do dwóch) (5)

brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (nie dostępne) (do dwóch*) (2)

brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech**) (1)

brak

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Drzewo Jessego – kościół Mariacki w Choszcznie (3)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*) (5)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

brak

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):

Muzea o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)

brak

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Ziemi Choszczeńskiej w Choszcznie (5)

Ekomuzeum Rzeki Drawy – Drawieński Park Narodowy (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech^{***}) (2)

Muzeum Energetyki w Drawnie (2)

Muzeum Kolejnictwa w Lubieniu (2)

Spichlerz-muzeum w Bierzwniku (2)

Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

brak

Lokalne Izby Pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech^{****}) (1)

brak

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

brak

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

Ekomuzeum rzeki Drawy – wystawa „Wodny Świat” w Głusku (2)

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (1)

brak

Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

brak

Przewodniki elektroniczne (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do dwóch języków za każdy) (1)

brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej dwóch językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze dwa) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed pięciu laty (1)

Ekomuzeum Rzeki Drawy (1)

Wersje obcojęzyczne własnych materiałów informacyjnych (min. dwie wersje) (1)

brak

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

brak

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

nie dotyczy

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch) (2)

nie dotyczy

Przy muzeach **regionalnych** i **lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Ziemi Choszczeńskiej (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

brak

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

Muzeum Ziemi Choszczeńskiej (1)

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

„3 dni na cysterskim szlaku” - Bierzwnik (4)

„Sobótka” - Choszczno (4)

„Święto Jabłka” - Drawno (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

„Bitwa pod Granowem” - Krzęcin (4)

„Kierunek – Choszczno” (4)

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden) (4)

brak

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

brak

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

brak

Z ofertą kulturową (do dwóch) (2)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (pierwsze dwa) (1)

brak

Dodatkowo za obsługę w językach obcych (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, akwaria, parki dzikich zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (do trzech) (4)

brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu (8)

Drawieński Park Narodowy – Ekomuzeum Rzeki Drawy (8)

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Barlinecki Park Krajobrazowy (2)

Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza parkami narodowymi i krajobrazowymi) (do trzech) (1)

Rezerwat przyrody „Dęby Sadowskie” (1)

Rezerwat przyrody „Wyspa na jeziorze Bierzwnik” (1)

Rezerwat przyrody „Źródliko Skrzypowe” (1)

Ogród Botaniczny, palmiarnia, arboretum (za pierwsze dwa) (4)

brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa) (2)

Park dworski w Kiełpinie (2)

Park dworski w Lubianie (2)

Park miejski duży kultywowany (pow.4 ha) z obiektami sztuki (pierwsze dwa) (2)

brak

Park miejski duży, kultywowany bez obiektów sztuki* (pierwsze dwa) (1)

Park Miejska Góra (Cmentarz Żydowski) w Choszcznie (1)

Park miejski mniejszy (pow. 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

Park Moniuszki w Choszcznie – upamiętniający ofiary wojny prusko-francuskiej (1)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Europejski Szlak Cysterski (Bierzwnik, Recz) (8)

Przebiegający przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

Kajakowy Szlak im. Jana Pawła II „Śladami Papieża” (6)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Szlak im. Hetmana Stefana Czarnieckiego (Recz, Drawno) (3)

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

Szlak „Trasa Pojezierzy Zachodnich” (3)

Szlak „Droga Solna” (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Wirtualne szlaki turystyczne przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Dziedzictwa Kulinarnego Pomorza „Smaki Pomorza” – Puszcza Drawska (2)

Zachodniopomorski Szlak Joannitów i Templariuszy – Korytowo, Choszczno (2)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Szlak Artezyjski – Drawno (1)

Szlak polodowcowych krajobrazów – Choszczno (1)

Szlak „Cystersi – gospodarze Pomorza Zachodniego” (1)

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

brak

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

brak

Dodatkowe wersje językowe objazdu z przewodnikiem (za pierwsze dwie) (1)

brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Centrum Informacji Turystycznej w Drawnie (2)

Centrum Informacji Drawieńskiego Parku Narodowego – Drawno (2)

Informacja w językach obcych (za każdy język do trzech) (1)

brak

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Certyfikowani przewodnicy turystyczni po terenie Drawieńskiego Parku Narodowego (3)

Przewodnicy miejscy lub terenowi (za każdy język do czterech) (1)

Przewodnicy po DPN (j. niemiecki, j. angielski) (2)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Drawno (2)

Recz (-)

Choszczno (-)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Drawno – język niemiecki (1)

Choszczno – język angielski (1)

Pozostały aktualny materiał informacyjny* (1)

DPN – materiały informacyjne (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego (od dwóch języków) (1)
DPN – język niemiecki, angielski (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna

Hotele 5, 4, 3, 2, 1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty w każdej kategorii) (2)

Hotele

Hotel Razem – Choszczno (2)*

Kwatery zorganizowane

Ośrodek Sportowo-Wypoczynkowy w Choszczynie (2)

Zajazd Jacht Klub w Choszczynie (2)

Agroturystyka „Drawnik nad Drawą” – Drawno (-)

Agrogin – Pelczyce (-)

Modry Las – Raduń (-)

Pole namiotowe PTTK – Drawno (-)

Pokoje gościnne DPN (-)

Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

brak

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną (za pierwszy obiekt) (3)

Potrawy znad Drawy – Zatom (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Karczma Zbójnicka – Choszczno (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Players – Choszczno (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

brak

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22.00 (za pierwszą) (1)

Restauracja Players – Choszczno (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24.00 (za pierwszą) (1)

brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bara Havana – Choszczno (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Reczbus (2)

Bireta Usługi Przewozowe (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

brak

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniejszej niż 50 km od centrum regionu (3)

brak

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec kolejowy w Choszczynie (2)

Dworzec kolejowy w Reczu (-)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

DA Choszczno (2)

Przystanek autobusowy* na miejscu (za pierwszy) (1)

Drawno (1)

Recz (-)

Krzęcin (-)

Port pasażerski morski na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

brak

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

brak

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) *Droga krajowa DK10 – na terenie powiatu (2)*

Inne połączenia* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

DW151 Choszczno – Recz (1)

DW175 Choszczno – Drawno (1)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

Choszczno, Recz (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

brak

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

brak

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

brak

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę*) (1)

brak

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

brak

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Drawieński Park Narodowy – Targi Turystyczne „Piknik nad Odrą” w Szczecinie 2018, 2019 (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze dwa w ostatnim roku) (1)

DPN – „Wydra i Przyjaciele” (1)

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich dwóch latach (2)

brak

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzującej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

brak

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego

III. A. Instytucje kultury:

Teatr stały (pierwszy obiekt) (3)

brak

Filharmonia na miejscu (3)

brak

Stała oferta koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

Przegląd Amatorskiego Ruchu Artystycznego („PARA”) – Choszczno (2)

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Wojewódzki Festiwal Pieśni Ludowej w Drawnie (1)

Opera na miejscu (2)

brak

Teatr muzyczny (opretka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino Marzenie - Choszczno (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

brak

Jeziora zdatne do kąpieli, dostępne ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Jezioro Kluki (Klukom) – Choszczno (2)

Jezioro Dubie – Drawno (-)

Brzeg morski na terenie regionu (3)

brak

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Cyprysik Groszkowy – Stradzewo (1)

Lipa Siedmiu Braci – Choszczno (1)

Wieże (punkty) widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Kiełpino – punkt widokowy (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

brak

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt) (2)

Basen „Wodny Raj” Choszczno (2)

Baseny otwarte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

brak

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne rzeczne (za pierwszy obiekt) (2)

Plaża miejska w Choszczynie (2)

Plaża miejska w Drawnie (-)

Plaża w Bierzwniku (-)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

„Easy” Szkoła Języka Angielskiego w Choszczynie (2)

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

brak

Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Ośrodek Sportowo-Wypoczynkowy w Choszczynie (2)

Sezonowe* centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion w Krzęcinie (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Akademia Piłkarska GKS Klon Krzęcin (1)

Akademia Piłkarska Gavia Choszczno (1)

Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową

IV.A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)

brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)

brak

Obecność siedziby władz państwowych (5)

brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

brak

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)

Szpital w Choszcznie (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)

brak

Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)

brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)

Park handlowy w Choszcznie (4)

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)

brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Związek partnerskich gmin: Krzęcin – Franzburg (Niemcy) (1)

Związek partnerskich gmin: Krzęcin – Randowtal (Niemcy) (1)

Związek partnerskich miast: Choszczno – Alytus (Litwa) (1)

Związek partnerskich miast: Choszczno – Owruetz (Ukraina) (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 182

kategoria II: 47

kategoria III: 21

kategoria IV: 10

Łącznie: 260

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu choszczeńskiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A. Zabytki	76	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	21	122
	I.A. b) Zamki i pałace	19	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	36	140
	I.A. d) Obiekty militarne	0	18
	Dodatkowe punkty w kategorii I.A.	0	
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	13	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	13	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	0	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	3	72
	I.D. Muzea i wystawy	21	205
	I.E. Eventy kulturowe	20	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	19	53
	I.H. Szlaki kulturowe	30	106
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	182	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	15	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	18	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	11	32
	II.D. Promocja turystyczna	3	20
		<i>RAZEM za kategorię II</i>	47
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje kultury	5	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	5	14
	III.C. Oferta sportowa, rekreacyjna i edukacyjna	11	13
		<i>RAZEM za kategorię III</i>	21
IV. Inne czynniki wspierające turystykę	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	2	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	0	11

kulturową	IV.D. Oferta shoppingu	4	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	4	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	10	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		260	1453

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy potencjału metodą bonitacji punktowej

III. Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Szczegółowa waloryzacja potencjału turystyczno-kulturowego, przeprowadzona dla powiatu choszczeńskiego (województwo zachodniopomorskie) wykazała, że analizowany mikroregion w najważniejszej dla oceny kategorii (I. Potencjalne cele turystyki kulturowej) uzyskał **182 punkty**. Zgodnie z przyjętym podziałem zaproponowanym przez Mikosa von Rohrscheidta [2010, s. 447-472] oznacza to, że mamy do czynienia z jednostką administracyjną o **średnim potencjale** turystyczno-kulturowym (przedział punktowy 100-250). Niestety, na tle pozostałych, dotychczas ocenionych powiatów (osiem powiatów – kołobrzeski [Buryan, Mikos v. Rohrscheidt 2014], koszaliński [Lewańska 2014], stargardzki [Duda 2018b], grodzki Szczecin [Duda 2019a], gryfiński [Duda 2019b], kamieński [Duda 2019c], białogardzki [Duda, Głabiński, Szostak 2019] oraz gryficki [Duda 2020]), analizowany region prezentuje najslabsze przystosowanie do rozwoju turystyki kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Przeciętny, żeby nie powiedzieć dość słaby wynik analizy bonitacyjnej regionu nie wynika jednak z jego małej atrakcyjności lub braku walorów turystyczno-kulturowych, nawet tych o ponadregionalnym znaczeniu. Powiat choszczeński, jak wiele podobnych mu mikroregionów Polski północno-zachodniej, od wielu lat boryka się z problemem wyludnienia, bezrobocia oraz dość marginalnego traktowania w kontekście gospodarczym i ekonomicznym województwa. Analizowany obszar położony jest ponadto nieco na uboczu w stosunku do głównych tras i centrów komunikacyjnych Pomorza Zachodniego, co wpływa na dostępność wielu interesujących miejsc i destynacji turystyki kulturowej. Jednym z czynników najbardziej wpływających na rozwój turystyki w regionie jest jednak jego położenie w obrębie rozległych obszarów krajobrazu polodowcowego, z licznymi jeziorami oraz porośniętymi lasami równinami sandrowymi. Determinuje to atrakcyjność zasobów turystycznych, w większości o charakterze przyrodniczym i krajobrazowym. To głównie na bazie tego typu elementów, region powiatu choszczeńskiego buduje nowe oferty i produkty turystyczne.

Powiat choszczeński pod względem zajmowanej powierzchni (1337 km²) należy do zachodniopomorskich „średniaków” i położony jest na pograniczu kilku pojezierzy: Drawskiego, Ińskiego, Myśliborskiego i Choszczeńskiego [m.in. Kondracki 1998, s. 69]. Dzięki swojemu położeniu oraz zasobności, region ziemi choszczeńskiej stał się jednym z najbardziej ulubionych terenów rekreacyjnych dla mieszkańców południowej części Pomorza, jak również północnej Wielkopolski i Ziemi Lubuskiej. Obfituje w czyste jeziora, rozległe obszary leśne oraz ciekawie rozwinięte doliny

rzeczne, wśród których dominuje Drawa – powszechnie znana i wykorzystywana przez miłośników spływów kajakowych. Wartość tutejszych zasobów przyrodniczych potwierdza dodatkowo obecność Drawieńskiego Parku Narodowego – jednego z dwóch parków narodowych województwa zachodniopomorskiego.

Obszar powiatu choszczeńskiego obfituje jednak również w walory historyczne i kulturowe. Z racji swojego położenia na średniowiecznych szlakach handlowych (m.in. Drogi Solnej czy Szlaku Margrabiów Brandenburskich), tutejsze grody szybko rosły w siłę, a ich znaczenie na arenie gospodarczej, handlowej i politycznej, zwłaszcza w XIV i XV w., były bardzo duże.

Niezmiernie ważnym czynnikiem dla rozwoju krajobrazu kulturowego regionu jest obecność na terenie powiatu dolin Płoni oraz Drawy. Sąsiedztwo tych rzek (niegdyś spławianych) od wieków stanowiło doskonałe środowisko do osiedlania się człowieka i prowadzenia intensywnej gospodarki, wykorzystującej bezpośredni dostęp do wody płynącej. Rzeki te były nie tylko traktami komunikacyjnymi, transportowymi i handlowymi, ale również żywicielkami i strategicznymi buforami pomiędzy zamieszkującymi ich brzegi mieszkańcami. Wzdłuż ich brzegów zakładano grodziska i rozwijało się osadnictwo. Swoistą oś regionu stanowi tu Drawa, ku której kierowały się wszelkie przejawy działalności okolicznych mieszkańców, niezależnie od aktualnej sytuacji politycznej, administracyjnej czy kulturowej. Puszcza Drawska od niemal tysiąca lat stanowiła bowiem obszar pogranicza pomorsko-brandenbursko-wielkopolskiego. Swoje wpływy mieli tu zarówno książęta pomorscy z dynastii Gryfitów [Duda 2018, s. 96], jak i margrabiowie marchijscy z dynastii Askańczyków oraz książęta wielkopolscy i królowie Polski. Drawa, wraz ze swoim dopływem – Płoczną, funkcjonowały jako rzeki graniczne i często stanowiły pierwszą linię obrony, nierzadko ufortyfikowaną. W swojej bogatej historii częstokrotnie przekraczały je armie, dając początki konfliktom a nawet wojnom pomiędzy sąsiadującymi państwami. W okolicach Barnimia (nieopodal Drawna) podczas potopu szwedzkiego Drawę przekraczały wojska szwedzkie króla Karola X Gustawa, idąc na wojnę z Rzeczpospolitą. Obecnie okolice doliny Drawy, Puszczy Drawskiej oraz tereny Drawieńskiego Parku Narodowego świetnie wykorzystują swoje walory, by kształtować przestrzeń do rozwoju turystyki przyrodniczej oraz przyrodniczo-kulturowej.

Ogromną rolę w rozwoju krajobrazu kulturowego ziemi choszczeńskiej odegrały w średniowieczu zakony krzyżaków, joannitów i cystersów (zarówno zgromadzeń męskich – Bierzwnik, jak i żeńskich – Pełczyce, Recz). Zakonnicy mieli na tych terenach nie tylko swoje założenia klasztorne, ale niejednokrotnie również szerokie wpływy gospodarcze i ekonomiczne na zamieszkujące region społeczności. Zwłaszcza cystersi wykazywali się niezwykłymi umiejętnościami zarządzania przygranicznymi terenami leśnymi. Wywarli oni ogromny wpływ na kulturę rolną, wprowadzali nowe technologie, hodowle zwierząt, nowe rośliny, jak również umiejętnie ujarzmiali rzeki i spiętrzali wody okolicznych jezior. Cystersi swoją siedzibę mieli w pobliskim Bierzwniku i zarządzali okolicznymi terenami aż do wprowadzenia reformacji w XVI wieku. Pozostawili po sobie wiele pamiątek,

istniejących do dziś i wykorzystywanych coraz częściej w promocji regionu i tematycznych ofertach lokalnych przewodników turystycznych. Przez obszar powiatu choszczeńskiego przebiega Europejski Szlak Opactw Cysterskich, jak również (choć wirtualnie) Zachodniopomorski Szlak Joannitów i Templariuszy.

Zupełnie niewykorzystane turystycznie pozostają zasoby archeologiczne i zabytki okresu wczesnego średniowiecza, które dość licznie występują na terenie powiatu. Pozostałości grodzisk, wałów grodowych czy też dawnego osadnictwa czekają ciągle na odpowiednie zagospodarowanie i udostępnienie dla odwiedzających. Brak kategorii opisującej tego typu zabytki w analizowanym raporcie oceny potencjału turystyczno-kulturowego pozostaje ciągle dość dużym problemem w rzetelnym opracowaniu zasobów historycznych regionu. Ziemia choszczeńska obfituje w pozostałości dawnego osadnictwa, którego pierwsze ślady pochodzą już z okresu brązu (ok. 2200 p.n.e.). Podobnie późniejsze, wczesnośredniowieczne grodziska licznie reprezentowane przez zachowane ślady, mogą stanowić o atrakcyjności i potencjale archeoturystycznym analizowanego powiatu. Szans na poprawę sytuacji w tym zakresie upatruje się w rozwijających się szlakach tematycznych regionu, jak również coraz bardziej widocznym zainteresowaniem regionalistów, pasjonatów, którzy promują region i mogą w znacznym stopniu przyczynić się do powstawania nowych produktów (lub przynajmniej ofert) turystyki kulturowej bazujących na dobrze zinterpretowanych zasobach.

IV. Powiat choszczeński jako destynacja turystyki kulturowej

Jak wykazała analiza potencjału turystyczno-kulturowego, potwierdzona dodatkowo obserwacjami prowadzonymi przez autorów w terenie, dość przeciętny wynik atrakcyjności analizowanego obszaru nie jest do końca adekwatny w stosunku do rzeczywistych możliwości. Marginalne położenie regionu w kontekście województwa zachodniopomorskiego nie przekłada się bowiem na odniesienie do szerszej perspektywy, np. regionu historyczno-kulturowego dawnej Nowej Marchii i jej pogranicza z Wielkopolską. Z tego punktu widzenia analizowany obszar znajduje się w centralnej, uprzywilejowanej pozycji, co w połączeniu z istniejącymi zasobami i bogatą historią, może stać się przyczynkiem do unikatowej narracji i interpretacji regionu w kontekście rozwoju turystyki kulturowej. Dochodzą do tego wyjątkowe w skali tej części kraju walory przyrodniczo-kulturowe, unikalny krajobraz kulturowy, jaki przez wieki wykształcił się na obszarze Puszczy Drawskiej, której najcenniejsze fragmenty obejmuje dziś Drawieński Park Narodowy.

Analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu choszczeńskiego i interpretacja jej wyników pozwoliły na wskazanie kilku form turystyki kulturowej, które wydają się mieć w regionie najlepsze warunki rozwojowe i mogą w przyszłości stać się celem podróży turysty kulturowego.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Region powiatu choszczeńskiego charakteryzuje ogromny potencjał kulturowo-przyrodniczy, dość mocno niedoceniany zarówno przez turystów, organizatorów

turystyki, jak i dużą część samych mieszkańców regionu. Formy tego typu turystyki, respektującej zasady zrównoważonego rozwoju i tworzenie dla jej zaspokojenia koncepcji zagospodarowania przyczynić się mogą do zmiany postaw mieszkańców, a także zwiększenia atrakcyjności i wyjątkowości miejsca jako przestrzeni turystycznej.

Najlepiej przystosowanym obszarem do tego typu aktywności jest teren Drawieńskiego Parku Narodowego oraz otaczających go rozległych terenów Puszczy Drawskiej (swoim obszarem znacznie wykraczającej poza teren analizowanego powiatu). Ofertę turystyki kulturowo-przyrodniczej tych terenów wypełnia głównie inicjatywa, która pojawiła się wśród pracowników i edukatorów DPN – Ekomuzeum rzeki Drawy. Silnie akcentowana są tam związki zachodzące pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a krajobrazem kulturowym, w tym działalnością dawnych mieszkańców Puszczy Drawskiej (gospodarka leśna, rzeczna, spławianie drewna, leśne huty szkła, tartaki, młyny wodne, serowarnie itp.) [Januszewski 2010, s.9-10]. Krajobraz kulturowy omawianych terenów obejmuje również interesując zasoby geologiczne, związane z okresem ostatniego zlodowacenia. Pozostawione przez masy lądolodu liczne głązy narzutowe, żwir i materiał skalny wykorzystywany był przez wieki do budownictwa i tworzenia dróg komunikacyjnych. Dobrze przygotowana oferta geoturystyki z elementami kulturowymi (geoturystyki kulturowej?) przy odpowiedniej interpretacji ma szansę stać się swoistym „hitem” turystycznym Puszczy Drawskiej, przyciągającym nie tylko miłośników natury, ale również zainteresowanych historycznymi uwarunkowaniami rozwoju osadnictwa na tych terenach.

Specyficznym elementem dziedzictwa regionu jest współzależność przyrodniczo-kulturowa, widoczna choćby w materiale budulcowym większości obiektów zabytkowych. Licznie zachowały się okazałe budowle wzniesione z kamienia polnego (m.in. Recz, Choszczno, Barnimie, Dominikowo, Korytowo itp.) lub powstałe z drewnianych konstrukcji szkieletowych wypełnianych gliną (m.in. Drawno, Brzeziny). Obiekty te stanowią o bogatej i interesującej historii regionu oraz zamieszkujących go dawnych mieszkańców.

Stan zachowania oraz słaba dostępność wielu zabytkowych budowli w regionie powiatu choszczeńskiego, uniemożliwiają poprowadzenie w tym miejscu bezpiecznych i dobrze zorganizowanych szlaków tematycznych, niemniej jednak przy odrobinie wysiłku region może stworzyć interesującą ofertę turystyki przyrodniczo-kulturowej bazującej na tych unikatowych zasobach. Jest to tym bardziej możliwe, że istnieje tu już dość dobrze zorganizowana baza turystyczna (zwłaszcza na terenie Puszczy Drawskiej), która stanowi podstawę do rozwoju różnorodnych form aktywności turystycznej.

Turystyka historyczna

Przygraniczny (w kontekście historycznym) charakter analizowanego regionu, jego specyfika i rozwój w zróżnicowanych warunkach wpływów społeczno-kulturowych, wykształciły odrębny, dość wyróżniający się krajobraz kulturowy,

nazywany często krajobrazem puszczańskim (nawiązującym do obszaru Puszczy Drawskiej). Zachowane obiekty historyczne oraz znaczące dla regionalnej tradycji miejsca przedstawiają tu niezwykle cenną wartość historyczną i architektoniczną. Pewnym nawiązaniem do historii tych terenów jest upamiętnienie miejsc związanych ze spływami kajakowymi kardynała Karola Wojtyły, późniejszego papieża Jana Pawła II. Wzdłuż doliny powstał dobrze oznakowany szlak im. Jana Pawła II, który włączony został do krajowej sieci kajakowych szlaków papieskich i znany jest miłośnikom turystyki wodnej w całej Polsce.

Szczególnie wyróżniającym się w regionie okresem historycznym, który pozostawił po sobie liczne pamiątki w postaci obiektów, założeń architektonicznych a także licznych historii i opowieści, był czas funkcjonowania zakonów rycerskich oraz wielkich założeń klasztornych cystersów. Analizowany powiat położony jest na trasie Europejskiego Szlaku Opactw Cysterskich, a w Bierzwniku, gdzie zachowało się największe założenie pocysterskie w regionie, organizowane są coroczne inscenizacje historyczne i jarmark produktów regionalnych. Narracja związana z dawnymi mnichami prowadzona może być również w Reczu i Pełczycach (dawne założenia klasztorne cysterek) czy w Choszcznie i Korytowie (miejscach związanych z joannitami).

Potencjał powiatu choszczeńskiego i jego znaczenie w historii Pomorza Zachodniego oraz Nowej Marchii powinny stanowić podstawę budowania przestrzeni turystyki historycznej oraz markowych produktów bazujących na elementach tradycji i kultury pogranicza pomorsko-brandenburskiego. Na tę dawną historię nakładają się również elementy ważnych wydarzeń historii współczesnej, zwłaszcza w kontekście II wojny światowej.

Turystyka kulinarna i gastronomiczna

Powiat choszczeński jest jednym z kilkunastu mikroregionów Pomorza Zachodniego, w którym istnieją zarejestrowane produkty kulinarne, wpisane na ministerialną listę produktów tradycyjnych oraz posiadających certyfikat dziedzictwa kulinarnego (*Culinary Heritage*). Wokół nich, jak również innych regionalnych potraw, organizowane są festyny oraz jarmarki, które powoli wpisują się już w tradycję i krajobraz kulturowy regionu. Przykładem może być coroczne Święto Jabłka, które organizuje Drawieński Park Narodowy, a które promuje oryginalność i autentyczność kuchni regionalnej bazującej na odmianach jabłek, hodowanych na terenie Puszczy Drawskiej niekiedy już od kilku wieków. W czasie tego eventu odbywają się także konkursy, których celem jest jeszcze większa aktywizacja lokalnych mieszkańców do poszerzania oryginalnej oferty kulinarnej regionu.

Przy okazji potencjału turystyki kulinarnej powiatu choszczeńskiego warto wspomnieć o odradzającej się tradycji uprawy winorośli i produkcji wina. Została ona zapoczątkowana jeszcze przez cystersów w XII wieku, a na skutek licznych wojen i zmian kulturowych, tradycja ta została na długie wieki porzucona. Potencjał tego typu działalności jest w regionie jednak bardzo duży, tym bardziej, że „za miedzą”, na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego (województwo lubuskie) istnieją już

dobrze zorganizowane obiekty włączone w struktury Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu. Miody natomiast są już zarejestrowaną marką kulinarną powiatu choszczeńskiego.

Bibliografia:

- Buryan P., Mikos v. Rohrscheidt A., 2014, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu kołobrzeskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2014), s. 95-108
- Duda T., 2018a, *Szlak dziedzictwa kulturowego jako produkt identyfikujący tożsamość i stymulujący dywersyfikację turystyki w regionie – na przykładzie budowanego Szlaku Gryfitów (Pomorze Zachodnie)*, Turystyka Kulturowa, vol. 4 (2018), s. 95-112
- Duda T., 2018b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu stargardzkiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2018), s. 115-136
- Duda T., 2019a, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu grodzkiego Szczecin*, Turystyka Kulturowa, vol.1 (2019), s. 142-165
- Duda T., 2019b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu kamieńskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.3 (2019), s. 180-201
- Duda T., 2019c, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfińskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2019), s. 103-125
- Duda T., Głabiński Z., Szostak D., 2019, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu białogardzkiego*, Turystyka Kulturowa, vol.5 (2019), s. 133-152
- Duda T., 2020, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfickiego*, Turystyka Kulturowa, vol.2 (2020), s. 129-149
- Januszewski S., 2010, *Ekomuzeum rzeki Drawy – ku nowemu otwarciu [w:] S. Januszewski (red.) Ekomuzeum rzeki Drawy*, wyd. DPN, Drawno
- Kondracki J., 1998, *Geografia regionalna Polski*, wyd. PWN, Warszawa
- Lewańska A., 2014, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu miasta Koszalina i powiatu ziemskiego koszalińskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.11 (2014), s. 87-98